

A PARLAGFŰ gyomnövény

Hogy néz ki a parlagfű, a növény, amely allergiákat okozhat?

A *Parlagfű* fajba tartozó gyomnövényfajták közül a legelterjedtebb az *Ambrosia artemisiifolia*, amely a köznyelvben *parlagfűként*, *ürömlevelű parlagfűként* ismert, a térség függvényében.

Morfológiai és ökológiai alakíthatóság szempontjából, az *Ambrosia artemisiifolia* egy évelő növény, egész Európában elterjedt, koncentrált invazív elterjedési területtel, főleg a középső részen.

Az *Ambrosia artemisiifolia* egy közepesen magas 50-100 cm magasságú, érett állapotában néha még ennél is magasabb növény, nagyon fejlett, 1,2 – 1,5 méteres orsógyökérrel. Az egész növény hajas, erősen elágazó szárral, bokor jellegű és nagy alapi átmérője van.

1. Ábra

2. Ábra

3. Ábra

Az 1-3 ábrákon bemutatásra kerül a parlagfű gyomnövény az első vegetációs szakaszokban.

A levelek szárnyasan szeldeltek, hosszúkásak és végükön élesek, lebenyések, szárnyas, szürkés-zöld ezüstös levélnyéllel a felső részről az alsó rész irányába. A levelek szemben állva helyezkednek el a szár tövén és váltakozva a felső részen és az elágazásokon.

A pollenhordozó virágok ágak végén elhelyezkedő hosszúkás formájú és összetett, kalászhoz hasonló fészkeket alkotnak. A 4-7 ábrákon bemutatásra kerül a gyomnövény érett szakaszban, amikor pollentermelő fészkeket hoz létre.

A beporzás szél segítségével, a pollenszemek szóródásával történik. Egyetlen érett növény néhány milliárd pollenszemet és akár 30.000 magot tud a légkörbe kibocsátani, melyek 40 évig is megőrzik csírázási képességeiket. A növény a maximális beporzási időszakát az augusztusi-szeptemberi hónapokban éri el és október végéig elnyúlik.

4. Ábra

5. Ábra

7. Ábra

6. Ábra

Gyümölcse tüskével borított, ovális alakú virágzat, ami egyetlen kicsi barna színű, nyílformájú végű szemet tartalmaz. A növény magok által szaporodik, melyek a földben egy vegetációs időszaknál többet kibírnak a csírázásig, ami arra ad magyarázatot, hogy a növény bizonyos években miért szaporodik nagyon erőteljesen, összetett populációkban és miért hajt ki lépcsőzetesen.

A szál által szétszórt magok tavasszal csíráznak, a növények a gyomok nagy részével egyidejűleg nőnek, az idő során pedig a parlagfű elkerüli ezeket, domináns növénygé válva július közepéig, amikor kibontakozik a virágtakaró.

Ellenálló az aszályal és forrósággal szemben, ami azt eredményezte, hogy az utolsó aszályos években a gyomnövény kedvező feltételekkel rendelkezett ahhoz, hogy nagyon gyorsan fejlődjön és teljes területeket elfoglaljon.

A vegetációs időszak a decemberi hónap első dereival és fagyjaival együtt véget ér.

Hol fordul elő/elterjedt ?

A parlagfű az országunk területén létező egyik leginvazívabb növény, nagyon jól alkalmazkodik a pedoklimatikus feltételekhez.

Romániában a parlagfű szinte mindegyik területen elterjedt (kivéve a magas dombok vidékét és a hegyvidéket), jobban kedveli a homokos, kevésbé termékeny, enyhén alkalikus talajokat.

Spontán növekszik a parlagon hagyott területeken, főleg a vasúti sínek, utak mentén (8. Ábra), a folyóvizek, tavak szélén, az erdők szélén, az omladékok közelében, illetve növényzet nélküli és rosszul karbantartott területeken, viszont gondozatlan kertekben és parkokban is (9. Ábra), építkezési munkatelepeken (10. Ábra), olyan térségekben, ahol kicotort föld került raktározásra, a gabona- és napraforgó ültetvényekben, jelentős termési károkat okozva.

8. Ábra

9. Ábra

10. Ábra

Mikor bocsátja ki a pollent és válik veszélyessé az ember egészségére?

A parlagfű gyomnövény nagy mennyiségű pollent termel a júliusi hónap közepétől kezdődően, a pedoklimatikai feltételek függvényében és szeptember végén ér véget. A meleg nyarak idején a pollent a szél szórja szét nagyon nagy távolságokba, főleg az aszályos nyarakon.

Hogy válik egy személy érzékennyé a parlagfű pollenjére?

A parlagfű nagy mennyiségű pollent termel, ez pedig sok nagyon allergén darabkát tartalmaz. Elég egy 30 pollenszem/m³ alatti pollenkoncentráció a levegőben egy allergiás reakció előidézéséhez. A nagyon érzékeny személyeket más 1-2 pollenszem/m³ is befolyásolhatja.

Általában a pollenallergiákat több éves (3-4 év) parlagfű pollenjének való kitétel okozza, így az szénanátha tünetei gyermekeknél legkorábban 4-5 éves korban jelentkeznek.

Vannak esetek amikor a tünetek megjelenésének ideje 1 év alá csökkent, voltak olyan esetek is, amikor 6 hónapos gyermekeknél jelentkeztek, akik a parlagfű pollenje által kiváltott szénanáthát mutattak.

Így kitűnik a parlagfű allergia által kiváltott nagymértékű jelentősége, ami széles népességi kategória egészségét befolyásolja, beleértve az 1 éves kor alatti gyermekeket is.

Hogyan nyilvánul meg a parlagfű allergia?

A parlagfű pollenjére való allergiás érzékenység klinikailag leggyakrabban orrüreg-kötőhártyagyulladásként és asztmaként nyilvánul meg, viszont megjelenhetnek bőrhez tartozó tünetek is, beleértve a csalánkiütést és angioödémát, anafilaxiás sokkhoz hasonló megnyilvánulásokig is vezetve.

Az allergiás orrüreg-kötőhártya-gyulladás (szénanátha) tünetei: tüszentés, orrvizketés, orrdugulás, vizes orrfolyás, szemvizketés, szemgyulladás, könnyezés, az asztmáé pedig a köhögési rohamok, nehézlégzés vagy zihálás.

A bőrhez tartozó tünetek tartalmazzák a csalánkiütéses sérüléseket, melyeket viszkető hólyagok és a mély szövetek fájdalmas ödémái képeznek, amelyek gyakrabban a száj körüli, szemüreg körüli területeket, nyelvet, a nemi szervek területeit és a végtagokat érintik.

Az anafilaxiás sokk az allergiás reakció legsúlyosabb formája, hirtelen, váratlanul és gyakran drámai klinikai képpel jelentkezik, elhalálozáshoz vezethet a légutak elzáródása és visszafordíthatatlan keringési összeomláshoz vezethet. Az anafilaxiás sokk orvosi sürgősséget képez.

Fontos megjegyezni, hogy a pollenkoncentráció növekedése és a tünetek megjelenése között megközelítőleg 2 hét lehetséges intervallum áll fent, amikor megkezdhető az allergia tünetes kezelése, ami a betegek életminőségének jelentős javulásához vezet. Így egy aerobiológiai nyomon követési készülékbe való befektetés hatékonyan figyelmeztethetjük a lakosságot a levegőben jelenlevő pollen tekintetében.

Mennyire gyakori a parlagfű allergia?

Feltehetően, Románia aktív lakosságából (9.000.000 személy) 482.000 személy allergiás a parlagfű pollenjére, nagy részük orrüreg-kötőhártya-gyulladást mutat, betegség, amely idővel asztma irányába alakul. Ezen adatok a parlagfű allergia megnövekedett fölényét emelik ki Románia aktív lakosságának 5,35%-át érintésével, ami megnövekedett morbiditást mutat, összehasonlítva a cukorbetegség adataival.

Úgy becsülik, hogy a parlagfű pollenjének kitett lakosság eléri a 6 milliót, ennek többsége az ország nyugati részében van, a többi térség kevésbé érintett.

Hogyan kezelhető a parlagfű allergia?

A kezeléshez való hozzáállás összetett és tartalmaznia kell a következőket:

- **A pollenek való kitétel elkerülése**, ami javíthatja az allergiás orrüreg-kötőhártya-gyulladás tüneteit. A pollenek való kitétel csökkenthető szűrős légkondicionáló berendezések használata által, az ablakok nappali időszakban való becsukásával és a pollenes időszak során szabad levegőn töltött idő csökkentésével.
- A parlagfű okozta **allergiás orrüreg-kötőhártya-gyulladás tüneti kezelése**, amit az allergológus orvos határoz meg.
- **Allergénspecifikus immunterápia (AIT)**, ami az egyetlen kezelés, amely módosítja a betegség lefolyását, mivel kölcsönhatásba lép az allergia kialakulásához vezető kóros immunológiai mechanizmusokkal.

Az AIT hatékony úgy a pollenek okozta időszakos és szobában levő por atkái által kiváltott éves allergiás orrüreg-kötőhártya-gyulladás kezelésében, felnőtteknél és gyermekeknél – az asztma és/vagy más érzékenységek tüneteinek és megelőzésének felügyelete céljából, mint a jelen allergiás összetételű asztma kezelésében – a tünetek felügyelete és a farmakoterápia (főleg kortikoterápia) és túlzások csökkentése érdekében.

Hagyományos módon, az AIT bőr alatt került beadásra (SCIT), viszont nemrég a nyelv alatti immunterápia egyre több teret nyert. Mégis, a parlagfű allergia esetében bőr alatti beadás javasolt. A **terápia időtartama 3 év** az esetek többségében, két beadási változat létezik:

- ✓ **Folytonos**, amely bevezetési idősakkal kezdődik, amikor fokozatosan növekvő allergén adag kerül beadásra a fenntartási adag eléréséig, majd ezt követően az ismétlések 4-8 hetes időszakokban kerülnek beadásra. Javasolt a pollen okozta időszakos és a szoba porának atkái okozta éves allergiás orrgyulladás esetében rövid és hosszú időtartamú kedvező hatás elérése érdekében.
- ✓ **Szezon előtti és szezon előtti/közbeni** – javasolt a pollen által kiváltott időszakos allergiás orrgyulladás esetében rövid időtartamú kedvező hatás elérése érdekében.

A bőr alatti AIT szükséges aeroallergének által kiváltott betegségek, vagyis az allergiás orrgyulladás és allergiás asztma kezelésének orvosi eljárása minőségének biztosításához a kiválasztott betegek

esetében, a betegség felügyelete, a többszörös érzékenység kockázatának csökkentése és a farmakoterápia szükségességének csökkentése érdekében. A 3 éves időszakra alkalmazott immunterápia eredményezte védelem általában 15 év.

Jelenleg ajánlott az AIT beadása úgy időszakos, mint például a nyírfa, pázsitfűfélék, parlagfű, ürömfélék okozta gyulladások, mint a szoba porának atkái okozta éves/állandó orrreg-kötőhártyagyulladás esetén. Romániában nincsenek immunterápiás készítmények, az Egészségügyi Minisztérium viszont megtette a szükséges intézkedéseket ezen termékek beszerzéséhez.

Hogyan küzdhető le/semmisíthető meg a parlagfű gyomnövény?

Az esetek többségében a gyomnövény elterjedt és összetett területeket/helyeket foglal el. Következésképpen a legjobb eredmények ezen helyek, főleg a vasutak, utak mentén és a parcellák szélén történő kézi lekasztásával vagy különböző mechanikus fűnyíró berendezések használatával érhetőek el,

Amikor a gyom a mezőgazdasági táblák/területek belsejében is elterjedt, főleg árkok, nádasok, egyenetlenségek, stb. belsejében, a megsemmisítés tárcsás boronálási, ásási munkálatok alkalmazása vagy mechanikus kaszák használata által történhet.

Amikor a gyom nagy területeken terjedt el, gyomirtó szerek alkalmazhatóak, adott esetben, kora tavasztól kezdődően, amikor a gyomnövény 10-15 cm és könnyen felismerhető.

A gyomirtó szer típusának és adagjának megállapítása érdekében, a területek tulajdonosai/birtokosai/kezelői a megyei mezőgazdasági igazgatóság szakembereihez vagy, adott esetben, a polgármesteri hivatal szakembereihez fordulhatnak részletes információkért.

Elszigetelt góccok létezése esetén a gyom aránylag könnyen kihízható védelmi kesztyű használatával az irritációk elkerülése érdekében, megsemmisíthető kapával vagy sárló által.

Annak érdekében, hogy a leküzdési munkálatok minél hatékonyabbak legyenek, a gépi vagy kézi kaszálást a talaj felszínéhez minél közelebb kell elvégezni a fő szárból kiinduló összes elágazás megsemmisítése érdekében. Ellenkező esetben csak a fő szár kerül megsemmisítésre, a többi elágazás pedig tovább fejlődik, virágzik és továbbra is pollent termel.

Javasolt a kaszálás megismétlése 2-3 alkalommal évente.

A leküzdési munkálat minden évben megismétlésre kerülnek a gyom teljes kiirtásáig.

Melyek a fertőzött területek és ezek tulajdonosainak azonosításáért felelős intézmények?

A parlagfű gyomnövény leküzdéséről szóló 62/2018. számú Törvény alkalmazásának módszertani Normái jóváhagyására vonatkozó 707/2018. számú Kormányrendelet 3. cikkelyének (1) bekezdésében foglaltak szerint, az parlagfű gyomnövényvel fertőzött területek azonosításának felelőssége a helyi közigazgatási hatóságokat illeti meg (községi, városi és megyei jogú városi polgármesteri hivatalok), akiknek évente ellenőrizniük kell ezek közigazgatási-területi hatáskörébe tartozó területeket, azonosítani a területek tulajdonosait vagy birtokosait, a közutak, vasutak, folyóvizek, tavak, öntözőberendezések és halászati medencék kezelőit, valamint azon építkezési munkálatok

megrendelőit, ahol fertőzéses góc került azonosításra és időben értesíteniük kell ezeket annak érdekében, hogy a leküzdési munkálat minden június 30. napjáig kivitelezésre kerüljenek. A parlagfű családba tartozó gyomnövény fajtákkal fertőzött területek ellenőrzése és azonosítása tavasszal kezdődik, ezen faj kihajtása után.

Kinek kell megsemmisítenie a parlagfű gyomnövényt?

A parlagfű gyomnövény leküzdéséről szóló 62/2018. számú Törvény 1 cikkelyének (1) – (3) bekezdésében foglaltak szerint, ezen gyom megsemmisítése a területek összes tulajdonosai vagy birtokosai által, közutak, vasutak, folyóvizek, tavak, öntözőberendezések és halászati medencék kezelői, valamint azon építkezési munkálatok megrendelői által történik, ahol fertőzött gócok kerültek azonosításra. Ezen személyek kötelessége, hogy a gyom megsemmisítése után írásban tájékoztassák azon helyi közigazgatási hatóságot, ahol a fertőzött terület található, a leküzdési munkálatok alkalmazásának ellenőrzése érdekében.

Mikor kell megsemmisíteni a gyomnövényt?

A parlagfű gyomnövényt a kihajtás és az első virágzatok megjelenése közötti időszakban, vagyis június 30. napjáig kell megsemmisíteni. A fertőzéses gócok újra-megjelenése esetén javasolt a leküzdési munkálatok ismételt kivitelezése az egész év során, elkerülve így a virágzások megjelenését.

Kinek kell kiszabnia a büntetéseket a területek azon tulajdonosai/birtokosai/kezelői részére, akik nem alkalmazzák a szükséges leküzdési intézkedéseket?

A 62/2018. számú Törvény 5. cikkelyében és a 707/2018. számú Kormányhatározat 4. cikkelyének (1) bekezdésében foglaltak szerint, a parlagfű gyomnövény leküzdési kötelezettségeinek ellenőrzése és be nem tartásának megállapítása, illetve a büntetések kiszabása a kormányhivatalnak rendelete által létrehozott vegyes Bizottság által történik.

A vegyes Bizottság tájékoztatása azon tulajdonosok helyzetére vonatkozóan, akik nem tették meg a szükséges leküzdési intézkedéseket, megfelelő időben történik a helyi közigazgatási hatóságok által.

Ugyanakkor, a helyi közigazgatási hatóságok előzetesen felhívást küldenek a területek tulajdonosai vagy birtokosai, a közutak, vasutak, folyóvizek, tavak, öntözőberendezések és halászati medencék kezelői, valamint azon építkezési munkálatok megrendelői részére, melyek területein fertőzési gócok kerültek felderítésre, mely által tudomásul veszik az őket megillető kötelezettségeket és a kiszabásra kerülő büntetéseket a jogszabályok betartásának elmulasztása esetén.

Milyen büntetések kerülnek kiszabásra a területek azon tulajdonosai / birtokosai / kezelői / kedvezményezettjei részére, akik nem tartják be a jogszabályokat?

A kormányhivatalnok rendelete által kinevezett bizottság két ellenőrzést végez a területen. Az első ellenőrzésre minden év július 1. – 15 napja közötti időszakban kerül sor, azon tulajdonosok pedig, akik nem alkalmazták a leküzdési intézkedéseket „*Figyelmeztetés*” büntetéssel sújtandóak.

A bizottság a második ellenőrzést minden év július 16. – 31 napja közötti időszakban végzi és a területek azon tulajdonosait vagy birtokosait, közutak, vasutak, folyóvizek, tavak, öntözőberendezések és halászati medencék azon kezelőit, valamint azon építkezési munkálatok megrendelőit érinti, akik nem alkalmazták a gyom leküzdési munkálatait azután sem, hogy megkapták a figyelmeztetés büntetését. Ebben az esetben a természetes személyek 750 lej (RON) összegtől 5.000 lej (RON) összegig terjedő büntetéssel, a jogi személyek pedig 5.000 lej (RON) összegtől 20.000 lej (RON) összegig terjedő büntetéssel sújtandóak.

Figyelem!

A vegyes Bizottság által az első ellenőrzési évben, vagyis a 2019. évben büntetéssel sújtott személyek, a következő évben is büntetéssel sújthatóak, ha nem alkalmazzák a parlagfű gyomnövény leküzdési intézkedéseit a törvény szerint.

Milyen jogszabályokat kell ismerniük a területek tulajdonosainak / birtokosainak / kezelőinek / kedvezményezettjeinek?

A parlagfű gyomnövény leküzdéséről szóló 62/2018. számú Törvény;
A parlagfű gyomnövény leküzdéséről szóló 62/2018. számú Törvény alkalmazásának módszertani Normái jóváhagyására vonatkozó 707/2018. számú Kormányrendelet

Hasznos linkeke:

www.madr.ro

www.ms.ro

www.mmediu.ro

Hasznos információkért fordulhat a megyei mezőgazdasági igazgatóságokhoz, illetve Bukarest megyei jogú város mezőgazdasági igazgatóságához, az Országos Környezetvédelmi Őrség megyei Kapitányságaihoz, a megyei közegészségügyi igazgatóságokhoz és a helyi közigazgatási hatóságokhoz.